

“ผ้า” กับวิถีชีวิต วัฒนธรรมอิสลาม

Fabric in the Way of Islamic Culture

Received : November 12, 2022

Revised : February 6, 2023

Accepted : March 25, 2023

คีตต้า อิสรัน¹

Keeta Isran¹

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบประยุกต์ศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อีเมล : keeta_17@windowslive.com

¹ Lecturer in Faculty of Fine and Applied Art, Prince of Songkla University Pattani of Campus

Email : keeta_17@windowslive.com

บทคัดย่อ

อิสลามเป็นวัฒนธรรมหรือเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่ได้วางรูปแบบแห่งพฤติกรรมตั้งแต่เกิดจนตายตั้งแต่ต้นจนหลักของมุสลิมไว้ อิสลามเป็นศาสนาที่เน้นในการปฏิบัติตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความศรัทธา ซึ่งที่มาของวัฒนธรรมอิสลามมีประเพณีวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับหลักคำสอนที่สำคัญสองส่วน ส่วนที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและมาจากคำสอนในจริยวัตรของศาสดา

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่นุชยุชาติ สำหรับวัฒนธรรมในส่วนที่มนุษย์สร้างสรรค์และนำมาใช้เป็นแนวทางตามหลักหน้าที่ในการเป็นผู้ปฏิบัติถ่ายทอดและสืบทอดวัฒนธรรมอิสลาม ในชีวิตที่มุสลิมถือปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม มนุษย์นั้นเกิดจากดิน ย่อมกลับสู่ดิน การสร้างมนุษย์หรือการที่คนหนึ่งคนใดจะให้กำเนิดบุตรที่แข็งแรงสมบูรณ์ จากวิถีการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่ต้นจนหลักและเมื่อถึงเวลา พระองค์คือผู้ทรงบังเกิดและได้กำหนดเวลาแห่งความตายไว้เรียบร้อยแล้ว “ผ้า” กับวิถีชีวิตวัฒนธรรมอิสลามนำเสนอเรื่องราว ผ้าสีขาวสัญลักษณ์ที่ถูกนำมาใช้ในพิธีกรรม การเกิด การแต่งงาน และตาย ภาพจำในผ้าผืนสีขาว สีของความสะอาด สีของความงามที่บริสุทธิ์ สีที่นำมาใช้ในประเพณี พิธีกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ผ้านับกับความเชื่อ ความผูกพัน สัญลักษณ์ของผ้าขาวที่เชื่อมความสัมพันธ์การประสานร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว วิถีชีวิตประจำวันของมุสลิมตามหลักองค์ความรู้และความศรัทธาของการอยู่ร่วมกันในรูปแบบงานศิลปะสื่อผสมการจัดวางกับพื้นที่ การศึกษาที่มาและสัญลักษณ์ของผ้าสีขาว การประกอบร่างสร้างรูปทรง งานเย็บ ปัก ผูก พับ ผ้าสีขาวในวิถีชีวิตมุสลิม

คำสำคัญ : สัมพันธ์, สัญลักษณ์, มุสลิม, ห่อหุ้ม, พื้นที่

Abstract

Islam is a culture or way of life that formulates the behaviors of Muslims from birth to death and from waking to sleeping. Islam is a religion that focuses on practices based on faith. The Islamic culture is originated from cultural traditions associated with two important doctrines; the part derived from the Quran and the part from the teachings of the Prophet's conduct as a guide to humanity's way of life. The human-created culture is applied as a guideline according to the principles of the practices in transmitting and inheriting Islamic culture in the life for the Muslims to practice properly and appropriately. Humans are born from the earth and they must return to the earth. The human creation is when a human gives birth to a healthy child. The way of life is from birth to death and from waking to sleeping. When the time comes, God is the one who was born and set the time of death. "Fabric" and Islamic way of life presents a story of symbolic White Cloth which is used in the rituals, birth, marriage, and death. The white cloth depicts the color of cleanliness, the color of pure beauty, and the traditionally used color in rituals in accordance with the way of life. Cloth has relation to the belief and bond. The white cloth is the symbol of connection, relationship, and unity. The Muslim daily life is based on knowledge and faith of living altogether. In the form of mixed media art, the placement is with the space. The study is on the origin and symbolic meaning of white cloth, assembling and shaping, sewing, embroidering, tying, and folding of white cloth in the Muslim way of life.

Keywords : relationship, symbol, Muslim, wrap, area

บทนำ

ในศาสนาอิสลามสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างเป็นแบบแผนโดยวางอยู่บนพื้นฐาน คำสอนจากอัล-กุรอาน และซุนนะหฺ เรียกว่าเป็นอิบาดะฮฺ หรือการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การอาบน้ำละหมาด การละหมาด การถือศีลอด การประกอบพิธีฮัจญ์ เป็นต้น ส่วนประเพณีอื่น ๆ อันไม่เกี่ยวกับศาสนกิจ เรียกว่าเป็นมุอามะลާต หรือ ประเพณีทางสังคมมุสลิมสามารถปฏิบัติได้หากไม่ขัดกับศาสนบัญญัติ เช่น ประเพณีการทักทาย ทำความเคารพ ฯลฯ ในเรื่องของประเพณี ในเรื่องของพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีที่ทำให้แก่เด็กแรกเกิด พิธีแต่งงาน การจัดการเกี่ยวกับความตาย ฯลฯ ก็ล้วนแต่เป็นพิธีหรือประเพณีที่ถูกกำหนดรูปแบบไว้แต่สมัยท่านศาสดา จึงถือว่าเป็นพิธีหรือประเพณีที่เป็นศาสนกิจที่มุสลิมจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง กรณีการศึกษาที่มาและสัจยะของผ้าในวิถีชีวิตประจำวันของมุสลิมที่ปรากฏในเอกสารข้อมูลวัฒนธรรมอิสลาม “ผ้าสีขาว” เป็นจุดเริ่มต้นในวัฒนธรรมอิสลามตามหลักของความศรัทธาและหลักปฏิบัติ อันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนอยู่ในหลักที่ถูกต้อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ตื่นจนหลับ กล่าวได้ว่าพฤติกรรมของมุสลิมจะต้องอยู่บนครรลองของอิสลาม รอยต่อการบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ “การคลุม” นั้นมีรากเหง้ามาจากการใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางโลกและศาสนา ดังเช่น สัญลักษณ์ที่สื่อถึงการปฏิบัติตนของผู้สวมใส่และสังคมในแง่มุมมองของเครื่องแต่งกาย อิญาบ อ้างอิงถึง “อาภรณ์ที่บางเบา” ความงามที่สะอาด บริสุทธิ์และความผูกพัน “ผ้า” นำไปสู่การเชื่อมโยงความเปลี่ยนแปลงของประเพณีการส่งต่อผ้าสีขาวกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมของมุสลิม ที่สามารถสื่อสารและแสดงออกให้คนต่างศาสนาเข้าใจและรับรู้ ในรูปแบบงานศิลปะสื่อผสมการประกอบขึ้นรูป งานเย็บ ปัก ผูก พับ การจัดวางกับพื้นที่การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

จากบทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนได้นำเนื้อหาการใช้ทฤษฎีพื้นฐานการรับรู้ทางสุนทรียะ โดยมุ่งเน้นสรุปประเด็นผลการศึกษา ค้นคว้าและทดลองการประกอบชิ้นผลงานสร้างสรรค์ เมื่อการรับรู้ความงามได้จากภายในตัววัตถุ (perception aesthetic) ในขณะ ที่ทุกสิ่งมีความหมายในตัวของมันเอง ทุกสิ่งกลับไม่ได้สร้างความหมาย ด้วยตัวของมันขึ้นมาเอง มนุษย์เป็นผู้สร้างความหมายให้กับมันทั้งสิ้น และมีได้อยู่ภายใต้วิสัยของมนุษย์ ในบริบทที่เป็นปัจเจกที่จะสร้างความหมายให้กับสิ่งใด ต้องอาศัยมนุษย์อย่างน้อยสองคนขึ้นไปที่จะทำมัน ให้เกิดความหมายขึ้นมา โดยที่การรับรู้ถึงความหมายของสิ่งต่าง ๆ ของมนุษย์ล้วนต้องอาศัยประสบการณ์จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การมองเห็น การได้กลิ่น การสัมผัส การได้ยินและสภาวะความสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ โดยเฉพาะเรื่องของการรับรู้สุนทรียะ เพื่อให้เป็น ทางนำและแนวทางในการดำเนินชีวิตจากแก่นแท้และความเข้าใจใน กระบวนการรับรู้ร่วมกัน มนุษย์เป็นผู้ปฏิบัติถ่ายทอดและสืบทอด วัฒนธรรมอิสลามและนำมาใช้โดยวางอยู่บนหลักของความศรัทธา ดังนั้น อิสลามคือการดำเนินชีวิต การเข้าใจและรับรู้บนพื้นฐานของ ความจริง แก่นแท้ในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม “ผ้า” กับวิถี ชีวิตวัฒนธรรมอิสลาม ผ้า ที่ใช้สัญลักษณ์เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วิธีการ ส่งต่อและถ่ายทอดประเพณีทางวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคม จุดเริ่มต้นของ ผ้ากับวิถีวัฒนธรรมอิสลาม ผ้ากับวิถีชีวิตประจำวัน และผ้ากับประเพณี พิธีกรรม เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาและวิเคราะห์ ประเด็นที่นำมาเปรียบเทียบให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงกระบวนการที่ เชื่อมโยงไปสู่ กรณีศึกษาผ้าสีขาวกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมของมุสลิม การแสดงออกในรูปแบบงานศิลปะสื่อผสมการประกอบชิ้นรูป งานเย็บ ปัก ผูก พับ การจัดวางกับพื้นที่สร้างมิติการรับรู้ซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาหลักความศรัทธาและหลักปฏิบัติทางวัฒนธรรมอิสลาม ประเพณีที่เป็นศาสนากิจที่มุสลิมจะต้องปฏิบัติตามหลักคำสอนในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ผ้าสีชาวกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมของมุสลิม ประกอบสร้างรูปทรงด้วยวัสดุจากผ้า ผ่านงานเย็บ ปัก ผูก พับ แล้วนำไปจัดวางกับพื้นที่

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าความเป็นมา ผ้า กับวิถีวัฒนธรรมอิสลาม ผ้ากับวิถีชีวิตประจำวัน และผ้ากับประเพณี พิธีกรรม
2. วิเคราะห์ตัวอย่างข้อมูล การประยุกต์ใช้ผ้าสีชาวกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมของมุสลิม
3. ค้นคว้าและทดลองการใช้วัสดุ ผ้า การนำรูปทรงและวัสดุมาประกอบ โครงสร้างการจัดวางกับพื้นที่สู่ผลงานสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การรับรู้พื้นฐานของมนุษย์ เป็นคุณสมบัติของบุคคลหรือสิ่งของที่แสดงออกถึงความเป็นตัวตน เป็นสำนึกที่บุคคลรับรู้ และรู้ว่าตัวเองคือใคร มีลักษณะเป็นอย่างไร มีวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ แบบแผนพฤติกรรม และลักษณะนิสัยอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากคนอื่น กลุ่มอื่น สิ่งอื่น อย่างไร ในการแสดงออกผ่านสัญลักษณ์ที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจร่วมกัน และรับรู้ถึงการแสดงออกทางพิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ และปรากฏการณ์ทางสังคม ที่ส่งต่อเปลี่ยนแปลงพื้นที่บริบททางสังคมร่วมกัน

พื้นฐานทางการรับรู้ของมนุษย์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การรับรู้ความงามที่เกิดจากสภาพของความเป็นวัตถุ

การรับรู้คุณค่าของความงามที่เป็นคุณสมบัติภายในตัววัตถุหรือผลงานศิลปะ ปรากฏให้เห็นในลักษณะความเหมาะสมของขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง เส้น สี แสงเงา ฯลฯ การรับรู้ความงามจากธรรมชาติ ความงามในผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ในลักษณะที่เหมาะสมของการนำทัศนธาตุมาจัดองค์ประกอบศิลป์

2. การรับรู้ความงามได้จากจิตกำหนด

การรับรู้คุณค่าของความงามที่เกิดจากความรู้สึกและจิตใจของแต่ละคนที่เป็นตัวกำหนด โดยคุณค่าของความงามของวัตถุหรืองานศิลปะ ที่ขึ้นอยู่กับความชอบ รสนิยมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเปลี่ยนไปตามคติความเชื่อของบุคคลหรือสังคมในแต่ละยุคสมัย

3. การรับรู้ความงามได้จากสภาวะความสัมพันธ์ของวัตถุและจิตใจ

เป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่เกิดจากสภาวะความสัมพันธ์ของวัตถุหรือผลงานศิลปะที่มีคุณค่าความงามอยู่จริง จิตใจต้องอยู่ในสภาพพร้อมที่จะรับรู้และชื่นชมต่อคุณค่าความงามในวัตถุหรือผลงานศิลปะ สร้างหลักเกณฑ์และเครื่องมือในการพิจารณา จึงเป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่สมบูรณ์ ที่เกิดจากสภาวะความสัมพันธ์ของวัตถุหรือผลงานศิลปะที่มีคุณค่าความงามอยู่ในจิตใจอย่างแน่วแน่

เมื่อผ่านกระบวนการวิเคราะห์และศึกษาข้อค้นพบเชิงเปรียบเทียบ ในวัตถุทางศิลปะและความคิด การตัดสินใจ การวางแผน การให้คุณค่าทางสุนทรียะกับวัตถุ ผ่านรูปทรงในลักษณะงานสามมิติที่ออกแบบ เพื่อแปรสภาพการรับรู้ของสิ่งแวดล้อม สู่ศิลปะการจัดวาง Perception of a space ที่ถูกสร้างจากปรากฏการณ์ร่วมกัน โดยศึกษาความสัมพันธ์ สัญญะระหว่างวิถีชีวิต ความผูกพัน วิถีมุสลิม ความหมายของสัญลักษณ์สำคัญของรูปสัญญะ “สัญลักษณ์” หรือ “สัญญวิทยา” มาจากคำว่า Semiotics และ Semiology ทั้งสองมีความหมายจากรากศัพท์ภาษากรีกคำเดียวกัน คือ Semeion แปลว่า Sign หรือสัญญะ Semiotics เป็นคำที่นักปรัชญาชาวอเมริกัน Charles S. Peirce (ค.ศ. 1839-1914) ใช้และทำให้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย การใช้สัญลักษณ์ในงานสร้างสรรค์ ที่ถูกกำหนดโดยสำนักและไร้สำนัก สัญลักษณ์ที่ทรงพลังในการแสดงออก ส่วนมากจะเป็นสัญลักษณ์ที่มาจากจิตไร้สำนึก การเข้าถึงภายในความรู้สึกได้ตรงและรุนแรงกว่า มาจากส่วนลึกของจิต ที่กลมกลืนไปกับรูปทรงและความหมาย ที่สื่อสารระหว่างกัน

ความหมายที่ได้จากการตีความผลงานกรณีศึกษา ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนเนื้อหาของผลงานกับส่วนรูปทรงของผลงานซึ่งเกิดขึ้นจากการถ่ายทอดมโนทัศน์ ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเฉพาะเจาะจง ด้วยการนำหลักการและแนวคิดการใช้ทฤษฎีสัญญาวิทยาและทฤษฎีทางศิลปะ รวมทั้งหลักศรัทธาหลักปฏิบัติในวัฒนธรรมอิสลามที่ถูกต้อง มาใช้เป็นหลักในการตีความส่วนเนื้อหาของผลงาน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และศึกษาข้อค้นพบเชิงเปรียบเทียบ เพื่อจัดลำดับข้อมูลในการช่วยอธิบายความหมายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้สามารถสังเคราะห์รูปแบบ ความเหมาะสม จากประสบการณ์และองค์ความรู้ที่แตกต่างกันของผู้ชม ต่อการทำความเข้าใจในผลงานผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในกระบวนการแทนความหมายของ กรรมวิธีและเทคนิคอย่างละเอียดมากขึ้น เพื่ออธิบายความหมายและคุณค่าผลงานตามหลักทางทฤษฎี องค์ประกอบในการวิเคราะห์โครงสร้างที่สัมพันธ์กันในการแสดงออก

ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่ต้องศึกษา สร้างความบันเทิงใจที่สำคัญ เป็นแนวเรื่องที่มีความหมายและผูกพันกับเรามา ศิลปะเป็นภาษาสากลที่สามารถสื่อความหมายในระหว่างมนุษย์โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนหนึ่งในเครื่องมือหรือวิธีการศึกษาที่ใช้ในการสื่อความหมาย เนื้อหาหรือแนวเรื่องในงานสร้างสรรค์มาจากการแสดงออกของบุคลิกภาพและเอกลักษณ์ ซึ่งต้องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับชีวิตในแวดวงวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค ศิลปินจึงแสดงอัตลักษณ์ของตนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (cultural identity) ไปพร้อมกันอย่างมีเอกภาพ

“ขอความสันติสุข ความเมตตาปรานีและความเป็นศิริมงคล จากพระผู้เป็นเจ้าจงมีแด่ท่าน” คำสรรเสริญแด่พระองค์และการแสวงหาความช่วยเหลือและการนำทางจากพระองค์ หากทุกสรรพสิ่งในโลกนี้ที่อัลลอฮ์ทรงสร้างขึ้นมานั้น พระองค์ได้วางกฎเกณฑ์ และรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

วัฒนธรรมอิสลาม

วัฒนธรรมอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตที่ได้วางรูปแบบแห่งพฤติกรรมของมุสลิมไว้อย่างครบสมบูรณ์ที่สุด หากแต่วัฒนธรรมอิสลามแตกต่างจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ในความเชื่อว่าวัฒนธรรมอิสลามมิได้สร้างขึ้นโดยมนุษย์ แต่ผู้สร้างและประทานวัฒนธรรมอิสลามให้แก่มนุษย์ชาติก็คือ พระผู้เป็นเจ้า อัลลอฮ์ (ซุบฮาน่า) มนุษย์มีหน้าที่แต่เพียงเป็นผู้รับ ผู้ปฏิบัติ ผู้ถ่ายทอด และสืบทอดวัฒนธรรมด้วยตัวของสาระและการปฏิบัติ จึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบกับวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเปลี่ยนไปจากสาเหตุของกาลเวลา ค่านิยม และสถานที่ ดังนั้นการตีความในรูปทรง สัญลักษณ์การเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและศาสนา บทความนี้แสดงถึงหลักการอธิบายและการยกตัวอย่าง ประเด็นการศึกษาวัฒนธรรมอิสลามในประเพณี ของการแต่งงาน(นิกะห์) ซึ่งในประเพณีดังกล่าวมีการนำผ้ามาใช้ในการผูก การมัดผ้า ประกอบการสร้างรูปทรงเป็นลักษณะเฉพาะในพิธีกรรม เพื่อเป็นกรณีศึกษาในหัวข้อของบทความวิชาการ “ผ้า” กับวิถีชีวิตวัฒนธรรมอิสลาม ผ้า ที่ใช้สัญลักษณ์เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต

ผ้าสีขาวกับวิถีวัฒนธรรมของมุสลิม วิธีการส่งต่อและถ่ายทอดประเพณีทางวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน การแสดงออก ผ่านผลงานในรูปแบบศิลปะสื่อผสม การประกอบขึ้นรูป งานเย็บ ปัก ผูก พับ การจัดวางกับพื้นที่ (การนุ ภูมาลิม, 2511)

เมื่อมุสลิมคือผู้มีความศรัทธา ความตระหนักว่า ทุกสรรพสิ่งในจักรวาลรวมทั้งหมดชีวิตบังเกิดด้วยความเมตตาปราณีจากพระผู้เป็นเจ้าอัลลอฮ์(ซุบฮาน)และทุกชีวิตจะต้องกลับคืนสู่พระองค์ ดังนั้นวิถีชีวิตมุสลิมจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรำลึกถึงพระองค์ ด้วยการสรรเสริญ ด้วยกราบขอขอบพระคุณ ขอความเมตตาจากพระองค์ ขออภัยผิดจากพระองค์ ฯลฯ ตลอดเวลา เนื่องจากอิสลามเป็นระบอบที่ประกอบด้วย โครงสร้างที่สำคัญทั้ง 2 ส่วน คือ หลักการศรัทธาและหลักปฏิบัติอิสลามคือการปฏิบัติตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์และมุฮัมมัดเป็นรอซูลแห่งอัลลอฮ์ การดำรงละหมาด การบริจาคซะกาต การถือศีลอดในเดือนรอมฎอนและการทำฮัจญ์ เมื่ออิสลามเป็นระบอบของการดำเนินชีวิตนั้นอิสลามจึงเน้นในเรื่องของการปฏิบัติ การปฏิบัติอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมุสลิม เรียกว่า รุกนอิสลาม ซึ่งประกอบด้วย ตามหลักการประการ ดังนี้

หลักศรัทธา 6 ประการ ผู้ที่เป็นมุสลิมจะต้องศรัทธา 1.ศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า อัลลอฮ์ (ซุบฮาน) 2.ศรัทธาในบรรดามาลาอิกะฮ์ 3.ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์อัลกุรอาน 4.ศรัทธาในบรรดาศาสนทูต 5.ศรัทธาในวันพิพากษา 6.ศรัทธาในกฎกำหนดสภาวะการณ์

หลักปฏิบัติ 5 ประการ 1.การปฏิญาณตน 2.การนมาซ หรือการละหมาด 5 เวลา 3.การถือศีลอด 4.การบริจาคซะกาต 5.การประกอบพิธีฮัจญ์

ดังนั้นวัฒนธรรมอิสลามในส่วนที่เป็นพฤติกรรมทางวาจาหรือวัฏกรรม อันเนื่องด้วยการเริ่มต้นหรือสิ้นสุดในการแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ความศรัทธาหรือมโนกรรมที่ว่า จากความศรัทธาว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้น นำไปสู่วิถีการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายและตื่นจนหลับ ในช่วงชีวิตที่เราทุกคนต่างถือปฏิบัติด้วยใจที่ศรัทธา (นิพนธ์ จุฑามาศ, 2517)

ความเป็นมาของผ้าในวัฒนธรรมอิสลาม

เมื่อ ผ้า คือรากเหง้าดั้งเดิมของการนำผ้ามาคลุมศีรษะของผู้หญิงมุสลิมจำนวนหนึ่ง ที่พยายามค้นหารากเหง้าดั้งเดิมของการคลุมผ้าของผู้หญิงมุสลิม โดยมีการศึกษาร่องรอยพัฒนาการของกลุ่มชนในอารยธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งในอารยธรรมเมดิเตอร์เรเนียน และอารยธรรมเมโสโปเตเมีย การศึกษาต่าง ๆ เหล่านั้น บ่งชี้ว่าการคลุมหน้านั้นมีมาตั้งแต่สมัยโบราณอย่างยาวนาน ก่อนที่จะเกิดวัฒนธรรมอิสลามและวัฒนธรรมคริสเตียน ถึงแม้ว่าในความรู้ของคนทั่วไป การคลุมหน้าจะมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอาหรับมาอย่างยาวนานก็ตาม แต่ก็มีหลักฐานซึ่งแสดงให้เห็นว่าการคลุมนั้นมีอยู่นานแล้วในวัฒนธรรมที่ไม่ใช่อาหรับ หลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการคลุมในสังคมดั้งเดิมนั้นเกี่ยวข้องกับพวกทาส ระบบการลงโทษผู้กระทำความผิดในศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียว ซึ่งพัฒนาขึ้นในทะเลทรายอาราเบีย นอกจากนี้ก็มีการกล่าวอ้างว่ามีหลักฐานการคลุมไปไกลถึงตำนานเรื่องอดัมและอีฟ (ทั้ง 3 ศาสนาเชื่อว่าอีฟเป็นต้นเหตุให้เกิดความชั่วของอดัมและเป็นมูลเหตุของบาปต่างๆ) ภายใต้ความเชื่อนี้ การคลุมหน้าจึงมีความเกี่ยวข้องกับความจำเป็นที่จะต้องปกปิดธรรมชาติที่ชั่วร้ายและร่างกายที่น่าอัปยศ ในทางตรงกันข้ามก็มีการวิเคราะห์ว่า “ในตะวันออกกลาง การคลุมเป็นประวัติศาสตร์การแต่งกายที่แบ่งแยกผู้หญิงของชนชั้นสูงในระบบของกรีก ยิว และคริสเตียน ซึ่งมีร่องรอยแนวคิดของตะวันตกที่ว่า การคลุมนั้นเกี่ยวข้องกับการแยกตัวของผู้หญิง ความสัมพันธ์ที่แบ่งแยกในศรัทธาที่ไม่ไปด้วยกัน Pluto, Press. (2004). The Women in the Muslim Mask [Veiling and Identity] (Postcolonial Literature). London

เมื่ออธิบายในสังคมตะวันตกและวัฒนธรรมการแต่งกายเป็นปรากฏการณ์ทางโลกที่เกิดขึ้น แต่ในประเทศอาหรับ คำว่า Libas มีความหมายทั้งในด้านวัตถุ ด้านสังคม และศาสนา ด้วยสัญลักษณ์ที่แฝงฝังอยู่ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น ทั้งนี้ก็เพราะการคลุมนั้นมีรากเหง้าและความสัมพันธ์กับลักษณะทางโลกและศาสนา ดังเช่นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายถึงการปฏิบัติตนของผู้สวมใส่และสังคมในแง่มุมของเครื่อง

แต่งกาย ฮิญาบ ได้อ้างอิงถึง “อาภรณ์ที่บางเบา” ที่มีในกฎบัญญัติของศาสนาอิสลาม ฟัดวา เอล กวินดี (Fadwa El Guind,1999) อธิบายว่า ฮิญาบ การคลุมเป็นสิ่งที่ยังบอกถึงการกดขี่ทางเพศของสังคม ปิตาธิปไตย เอล ซาดาวี กล่าวว่า การที่จะเข้าใจความหมายดังกล่าวของการคลุมได้นั้น เราจะต้องย้อนกลับไปสู่รากฐานทางประวัติศาสตร์ของการตกเป็นทาส เอล ซาดาวี ตั้งคำถามว่าทำไมการคลุมของผู้หญิงจึงเกิดขึ้น ทั้งที่มันไม่ใช่ลักษณะดั้งเดิม การคลุมของผู้หญิงมุสลิมทุกวันนี้เป็นไปตามบัญญัติในพระคัมภีร์อัลกุรอาน “ซูเราะฮ์ ที่ 24 อันนุร ญุซอที่ 18 : 31 ที่กล่าวว่า “และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แก่บรรดาภรรยาของเจ้า ให้พวกเธอลดสายตาของพวกเธอต่ำลง และให้พวกเธอรักษาทวารของพวกเธอ และอย่าเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอ เว้นแต่สิ่งที่ที่พึงเปิดเผยได้ และให้เธอปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของเธอ ลงมาถึงหน้าอกของเธอ” มีเชิงอรรถอธิบายความถึงข้อความที่ว่า “อย่าเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอ เว้นแต่สิ่งที่ที่พึงเปิดเผยได้” ว่า “เครื่องประดับมีสองชนิด เครื่องประดับชนิดที่หนึ่ง คนอื่นจะมองเห็นไม่ได้ นอกจากสามี เช่น แหวนและกำไล เครื่องประดับชนิดที่สองคือ เครื่องประดับที่คนแปลกหน้ามองเห็นได้ คือ ส่วนภายนอกของเสื้อผ้า” (ฟาริดา สุไลมาน, 2558)

ในพระคัมภีร์ดังกล่าวนี้ถูกตีความโดยผู้ชายในบางประเทศว่าเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้หญิงมุสลิมปกปิดร่างกายให้มิดชิดในแง่ของเครื่องแต่งกาย ฮิญาบอ้างอิงถึง “อาภรณ์ที่บางเบา” ที่มีกฎบัญญัติอยู่ในศาสนาอิสลามอย่างไรก็ดี อย่างที่ฟัดวา เอล กวินดี (Fadwa El Guind,1999) อธิบายว่า ฮิญาบ Hijab ไม่ใช่คำอาหรับที่หมายถึงการคลุม ในความเป็นจริงไม่มีคำอาหรับที่มีความหมายพอจะอธิบายการคลุมหัวและปกปิดใบหน้า ตั้งแต่หัวจรดเท้า อย่างเช่นชุดที่เรียกว่า abaya ในซาอุดีอาระเบียและชุด Chador ในอิหร่าน ขณะที่ในประเทศ(รัฐ)อิสลามอื่น ๆ เช่น อียิปต์ มีการปกปิดเพียงแค่ศีรษะ ว่าแต่เดิมการใช้ผ้าคลุมนั้น แต่เป็นการแยกแยะอัตลักษณ์ในสถานภาพของสตรี จากบรรดาภริยาของท่านนบี “นั่นเป็นการเหมาะสมกว่าที่นางจะเป็นที่รู้จักเพื่อที่พวกนางจะไม่ถูกรบกวน” (อัลกุรอาน,

33 : 59) (การปกปิดเช่นนั้น เป็นการป้องกันพวกนางให้พ้นจากคำพูดของพวกมนุษยเลวทราม และเป็นการแยกพวกนางให้แตกต่างจากพวกทาส) ข้อความอื่นในอัลกุรอานที่อ้างถึงฮิญาบก็เช่นในซูเราะห์ 33 อายะห์ 53 ที่ว่าในปี ฮ.ศ.ที่ 5 ก่อนการประทานโองการเกี่ยวกับฮิญาบ ที่แสดงถึงเกียรติต่อเหล่าสตรีของพวกท่าน “และเมื่อเจ้าขอสิ่งของใดจากพวกนาง พวกเจ้าก็จงขอจากเบื้องหลังม่านกัน นั้นเป็นความบริสุทธิ์ใจยิ่งต่อหัวใจของพวกเจ้า” “พวกนาง” หมายถึงบรรดาภริยาของท่านบี อันจะเห็นได้ว่ารากเหง้าความเป็นมาของการคลุมหน้านั้นคือ ม่านกันที่ไม่ใช่การกั้นระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิง แต่เป็นการปิดกั้นระหว่างผู้ชาย ดังมีการอธิบายความข้อความในคัมภีร์ตอนนี่ว่า “คือเมื่อพวกท่านจะขอสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือจะพูดกับพวกนางไม่ควรกระทำแบบเผชิญหน้ากัน ให้พวกเขาทั้งหลายยับยั้งสายตาของพวกเขา หรือการระแวงที่จะเกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นก็เพื่อทำให้จิตใจของทั้งสองฝ่ายบริสุทธิ์ในสายตาผู้อื่น” เมื่อเธอสวมฮิญาบแล้ว อย่าลืมสวมอากรณในหัวใจของเธอด้วยความยำเกรงต่อผู้อภิบาลด้วย แล้วสวรรค์จะเป็นของเธออาามีน

ภาพ 1

การคลุมหัวและร่างกายเพื่อปกปิดใบหน้า ตั้งแต่หัวจรดเท้า ในลักษณะตัวอย่างการแต่งกายชุด Chador

หมายเหตุ. จาก Two Muslim Women Calcutta India, by John Gutmann, 1934, <https://jolita.livejournal.com/1315529.html>

ตามรูปแบบการแต่งกายของมุสลิม จากบทบัญญัติในอิสลาม ที่ยกมาเป็นตัวอย่างดังกล่าว

1.มุสลิมต้องแต่งกายเรียบร้อย เสื้อผ้าที่ใส่ต้องปกปิดสิ่งที่พึงสวมน และเป็นอาภรณ์ประดับกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ในที่ชุมชนหรือ ที่ที่มีบุคคลอื่นนอกจากคนในครอบครัว การแต่งกายของชายมุสลิม จำเป็นต้องปิดตั้งแต่สะดือถึงหัวเข่า การเปิดขาอ่อน เช่น นุ่งกางเกง ขาสั้นจึงเป็นสิ่งที่ต้องห้ามไม่แต่เฉพาะผู้หญิงแต่รวมทั้งผู้ชายด้วย ทั้งนี้รวมทั้งห้ามมิให้มองขาอ่อนทั้งของคนเป็นและคนตาย ขณะเดียวกันผ้าถุง (กางเกง กระโปรง) ก็ต้องไม่ยาวเกินกว่าตาตุ่ม การแต่งกายของผู้หญิงมุสลิม จำเป็นต้องปกปิดทั่วร่างกาย ตั้งแต่ ศีรษะเว้นไว้แต่ใบหน้าและฝ่ามือ

ดังนั้นผู้หญิงมุสลิมจึงจำเป็นต้องคลุมศีรษะหรือฮิญาบโดย ผ้าคลุมศีรษะนั้นต้องปิดลงมาถึงหน้าอก และเสื้อผ้าที่สวมใส่จะต้อง ไม่บางและรัดรูป ไม่แต่งกายโดยเพื่ออวดเครื่องประดับ ส่วนผู้หญิง ที่แก่มาแล้วเป็นท่อนุโลมหากจะแต่งกายไม่มิดชิดเท่าผู้หญิงวัยอื่นๆ (เช่นจะไม่ต้องคลุมศีรษะ ไม่ต้องปกปิดจนเหลือแต่ใบหน้าและฝ่ามือ) แต่การแต่งกายอย่างมิดชิดก็เป็นสิ่งที่ดีกว่าหากนางจะกระทำได้

2.การแต่งกายนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสะอาด กล่าวคือทั้งร่างกายและเสื้อผ้าต้องสะอาด ภาพลักษณ์ที่ปรากฏจากการแต่งกายต้องอยู่ในภาพแห่งการเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น ทั้งร่างกายและเสื้อผ้าต้องสะอาดเกลี้ยงเกลา ปราศจากกลิ่นและสีแห่ง ความสกปรก หากเป็นชายก็ต้องไม่ปล่อยให้ผมยุ่งรุงรัง

3.การแต่งกายนั้นต้องแสดงออกซึ่งความเป็นมุสลิม กล่าวคือ ต้องให้แตกต่างจากศาสนิกอื่น เช่นให้สะอาดเรียบร้อย มิดชิด อาทิ ผู้หญิงต้องคลุมฮิญาบ ผู้ชายควรไว้หนวดเคราและหากปฏิบัติตาม แบบฉบับ ท่านศาสดา (คือลฯ) ได้หมดคือควรสวมหมวกและโพกผ้า

ภาพ 2

การนำผ้ามาคลุมศีรษะของผู้หญิงมุสลิม ในการปฏิบัติศาสนกิจที่ถูกต้องตาม
หลักการแต่งกายในชีวิตประจำวัน

หมายเหตุ. จาก เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535 วัฒนธรรมอิสลาม, กรุงเทพฯ,
กองทุนสง่า, น. 187 - 188

ผ้า อีญาบ สัญลักษณ์ที่สะท้อนตัวตนสตรีมุสลิม อีญาบ คือ ผ้าคลุมศีรษะของสตรีมุสลิม เป็นหนึ่งกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่อิสลามมีบทบัญญัติให้บรรดาสตรีที่บรรลุนิติภาวะต้องแต่งกายมิดชิดเพื่อป้องกันการอวดโฉมที่จะทำให้เกิดตนหาราคะภายในจิตใจของบุรุษเพศ จึงเป็นบัญญัติที่สตรีมุสลิมต้องปฏิบัติด้วยความเข้าใจและจิตศรัทธาที่ว่า สตรีมุสลิมจะต้องปกปิดร่างกายตั้งแต่ศีรษะ เว้นใบหน้าและฝ่ามือ สตรีมุสลิมต้องสวมผ้าคลุมศีรษะหรืออีญาบ ทุกครั้งที่ออกจากบ้านหรือเมื่อผู้ที่ไม่ใช่ญาติใกล้ชิดเข้ามาในบ้าน การคลุมศีรษะหรือปกปิดร่างกายเพื่อยับยั้งความชั่วร้ายและไม่ให้เกิดความเสียหายหรือเป็นภัยต่อตัวเอง แต่ก็มีสตรีมุสลิมบางกลุ่มที่ปิดหน้าด้วยเพื่อแสดงว่าเป็นกลุ่มเคร่งครัดในหลักการศาสนา (ณัฏฐินี กาญจนารมณ์และชนิดา ลำทวีไพศาล, 2564)

ผ้าอีญาบ หรือ ตะละกง ผ้าที่สตรีมุสลิมนำมาสวมใส่ในการละหมาด ความศรัทธาในการควบคุมพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตมุสลิมหลักของการละหมาด จึงเป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดในข้อปฏิบัติ การละหมาดเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนทั้งชายและหญิงจนวาระสุดท้ายของชีวิต โดยถือเป็นความจำเป็นเริ่มตั้งแต่บรรลุนิติภาวะ

การแต่งกายของสตรีมุสลิม จากอดีตถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เราจึงมักพบเห็นสตรีมุสลิม ในแต่ละวัยใช้ผ้าคลุมศีรษะหรืออีญาบ แตกต่างกันไป เช่น ในวัยเด็กพ่อแม่เน้นยืมซื้ออีญาบสำเร็จรูปที่สะดวกพร้อมจะสวมใส่ได้เลย มีลักษณะสีสันสดใสแตกต่างกันออกไปเพื่อดึงดูดความชอบของเด็กในการสวมใส่สำหรับเด็กนักเรียนผู้หญิงมุสลิม เสื้อผ้าที่สวมใส่ในชีวิตประจำวัน เมื่อถึงวาระโอกาสการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เสื้อผ้าที่สวมใส่จะถูกปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้าสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นชุดที่ใส่เพื่อทำพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา “ท่านทั้งหลายจงสวมเสื้อขาวจากเครื่องนุ่งห่มของพวกท่านเพราะมันเป็นส่วนหนึ่งจากเครื่องนุ่งห่มที่ดีของพวกท่าน”

ภาพ 3

ผ้าขาว สีขาว ผืนผ้าฮญาบของสตรีมุสลิมในอดีต การคลุมศีรษะโดยใช้ผ้าขาว ความงดงามของผ้าจากรอยเส้นที่ประณีต ผ่านกระบวนการปักเย็บรูปทรงจากกลดลายพรรณพฤกษา

ภาพ 4

การละหมาด สตรีมุสลิมจะสวมใส่ผ้าคลุมละหมาด เรียกว่า ตะละกะ ลักษณะเป็นผ้าคลุมผืนยาว สีพื้นคลุมปิดตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า แสดงให้เห็นความสะอาดเรียบร้อยและความอ่อนน้อมต่อพระเจ้า

หมายเหตุ. จาก ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, [Image attached].<https://isoc5.net/articles/view/176>

ภาพ 5

ผ้าฮญาบตามรูปแบบข้อบังคับของแต่ละโรงเรียน ฮญาบจะมีลักษณะเป็น ผืนผ้าทรงสามเหลี่ยม มีสีเขียวตลอดทั้งผืน เช่น สีขาว สีดำ สีเขียวอ่อน สีฟ้าอ่อน เป็นต้น ให้สอดคล้องตามหลักปฏิบัติการแต่งกายที่ถูกต้อง

หมายเหตุ. จาก ภาพนักเรียนจากโรงเรียนพินานวิทยน์ราธิวาส การแต่งกายในเครื่องแบบนักเรียนในการใช้ชีวิตประจำวัน, [Image facebook].<https://www.facebook.com/pvnaraschool>

ภาพ 6

การพัน การโปก การแต่งกายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตมุสลิม วัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาสและบริเวณประเทศ มาเลเซีย ซึ่งมีรูปแบบการคลุมผ้าอียาบ โดยการนำผ้าท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ตามหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง

หมายเหตุ. จาก Kembara minda, <http://www.kembaraminda7.com/2011/04/kain-lep-as-70an-digayakan-semulaoleh.html>[Imagefacebook],<https://www.facebook.com/Khun-LaharnLocalMuseum/photos/pb.100063967563658.-2207520000./2932395926837819/?type=3>

การใช้ผ้าคลุมศีรษะหรืออียาบของสตรีมุสลิม ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมค่อนข้างมาก บางครั้งเหมือนกับแฟชั่นเสื้อผ้าที่มีรูปแบบ ลวดลาย สี สันเพื่อดึงดูดความน่าสนใจของผู้ใช้ จึงทำให้พบเห็นว่าอียาบที่ใช้กันเป็นประจำในชีวิตประจำวันของสตรีมุสลิม โดยเฉพาะในวัยรุ่น วัยสาว วัยทำงาน มีหลากหลายรูปแบบทั้งเนื้อผ้า สี สัน และลวดลายที่มีการประดับตกแต่งสวยงาม แต่ไม่ว่าการใช้อียาบได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความนิยมในสังคมอย่างไรแต่สิ่งหนึ่งที่ซ่อนอยู่หลังอียาบผืนงามเหล่านั้น คือคำสอนของศาสนาที่เตือนใจผู้สวมใส่ไม่ให้ละเลยในการปฏิบัติตามหลักการในศาสนาที่ต้อยึดถือและปฏิบัติ (มุฮัมมัด อะลี กุฎบ, 2561)

ผ้า กับวิถีวัฒนธรรมอิสลาม

ความรู้ ความศรัทธา และการปฏิบัติ (อิหมฺล อีหมฺอัน และอาหมฺล) จากความรู้ (อิหมฺล) จะนํามนุษย์ไปสู่ความศรัทธา (อีหมฺอัน) ซึ่งความศรัทธาที่สำคัญที่สุด ที่เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของมุสลิมก็คือความศรัทธาว่า อัลลอฮฺ (ซุบฮานา) เป็นพระเจ้าองค์เดียวและ

มุฮัมมัด (ศ็อลลา) คือศาสนทูตจากพระองค์ จากความศรัทธาในพระองค์จะนำมาซึ่งไปสู่การปฏิบัติ (อามัล) และเป็นการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม กล่าวคืออามัลศอลิฮีน หากความรู้ที่มีอยู่นั้นเป็นความรู้ที่ถูกต้องดีงาม (สุรพล ทวีศักดิ์, 2562)

“เพราะฉะนั้นความรู้จึงเป็นรากแก้ว และการเชื่อฟังปฏิบัติตามจึงเป็นรากฝอย การงานจะดีหรือเลวเนื่องมาจากความรู้” (ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์ 2513:1252) ดังนั้นศัพท์ อ รับทั้ง 3 คำ ซึ่งคือ 3 “อ” ได้แก่ อิลมุล (ความรู้) อิหม่าน (ความศรัทธา) และอามัล (การปฏิบัติ) จึงมีความสัมพันธ์และเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ

อิลมุล

(ความรู้)

อิหม่าน

(ความศรัทธา)

อามัล

(การปฏิบัติ)

เมื่ออิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตตั้งนั้นทุกพฤติกรรมของมุสลิมก็ต่อคืออิสลามหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมุสลิมจะต้องนำเอาอิสลามมาไว้ในตัวในหัวใจ อิสลามจะต้องไปด้วยกันกับมุสลิมทุกอย่างก้าวของชีวิต ในทุกเวลาและทุกสถานที่ ด้วยเหตุนี้มุสลิมทุกคนจึงมีหน้าที่ทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามให้แก่รุ่นต่อ ๆ ไป และมีหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมอิสลามให้คงอยู่ต่อไปโดยไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไปตามค่านิยมของคนในสังคม ตามกาลเวลาและสถานที่ และด้วยหน้าที่ของมุสลิมดังกล่าวนี้ ในอิสลามจึงไม่มีสถาบันนักบวชที่จะแยกกลุ่มผู้ทำหน้าที่ต่าง ๆ นี้ออกไปต่างหาก เป็นคนอีกกลุ่มหนึ่ง อีกชนชั้นหนึ่งในสังคม หากแต่พระผู้เป็นเจ้า อัลลอฮ์ (ซุบฮานา) ได้ทรงมอบหมายหน้าที่อันมีเกียรติยิ่งนี้ให้แก่มุสลิมทุกคนทั้งชายและหญิง

ภาพ 7

วิถีชีวิตการเป็นอยู่ของมุสลิมะห์ หญิงสาวเมื่อตั้งครุรงก์และแรกลอด ผ้า ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ชีวิต ผ้าหนึ่งผืนสามารถผูกขึ้นเป็นเปลให้เด็กแรกเกิดในการเลี้ยงดู โอบอุ้มบุตร อีกทั้งผ้า ยังคงห่อหุ้มร่างกายและถูกมัดร่างกายให้อบอุ่นยามนอนหลับ

หมายเหตุ. จาก พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนละหาร จังหวัดนราธิวาส จากการกล่อมเด็กของวังยะหริ่งในการนำผ้ามาใช้ในวิถีชีวิต [Imagefacebook]. <https://www.facebook.com/KhunLahamLocalMuseum/photos/pb.100063967563658.2207520000./3081239625286781/?type=3>

ภาพ 8

วัฒนธรรมการเกิดที่ผูกพันกับวิถีชีวิต การโกนผม การตั้งชื่อ อันเกิดจากการส่งต่อของบรรพบุรุษที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา

หมายเหตุ. จาก วัฒนธรรมอิสลาม (น. 120-121), โดย เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535, กองทุนสง่า

ภาพ 9

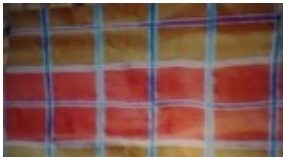
การห่อศพคนตายและนำเชือกมามัด “กะผั่น” การห่อศพให้มีมิติจิตศรัทธาจรดปลายเท้าในผ้าจำนวน 12 เมตร การทำ आयัล (ศพ) แท้จริงเราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์

หมายเหตุ. จาก Rabu, (9 Februari 2011), <http://makbonda61.blogspot.com/2011/02/ka-in-batik-sarung-vs-kain-batik-lepas.html>

ภาพ 10

ตารางความสัมพันธ์กับวิถีวัฒนธรรมอิสลาม ผ้ากับประเพณี พิธีกรรมในวัฒนธรรมอิสลาม ภาพประกอบ การเปรียบเทียบ วัฒนธรรมการใช้ผ้า ในวิถีชีวิตของมุสลิมตั้งแต่เกิดจนตาย ที่แบ่งโครงสร้างให้เข้าใจ ตัวอย่างจากภาพตาราง การอธิบายและยกตัวอย่างการวิเคราะห์ วัฒนธรรมในชีวิต ประเพณีและการ ปฏิบัติตน ผ้าอาภรณ์ในวิถีของชีวิตสิ่งที่สัมพันธ์กันในชีวิตประจำวัน

วัฒนธรรมในชีวิต	ประเพณี การปฏิบัติตน	ผ้า อาภรณ์ในวิถี ชีวิตประจำวัน
การเกิด ทารกทุกคนที่เกิดมา จะถูกจำนองด้วยอา กิเถ้าฮะฮะของเขา ซึ่งจะ นำไปเชือดไถ่ตัวเขาใน วันที่ 7 พร้อมกับการ ตั้งชื่อและโกนผมของ ทารก	ประเพณีอากิเถ้าฮะฮะ เมื่อเด็กอายุ ครบ 7 วัน(การโกนผมและตั้ง ชื่อเด็ก) เด็กผู้ชาย เชือดแพะสองตัว เด็กผู้หญิง เชือดแพะตัวเดียว - เนื้อที่เชือดจะแบ่งเป็นสาม ส่วนแบ่งปันแก่ญาติพี่น้องและ คนยากจน - การขอบคุณต่อความกรุณา ของอัลลอฮ์ และขอให้พระองค์ ดูแลรักษา คุ่มครองทารกนี้สืบไป การวิเคราะห์สรุป ผ้าขาว ในวิถีชีวิตและวัฒนธรรม อิสลาม การเกิด สะท้อนถึงปัจจัย การประยุกต์ใช้ สี ที่ส่งผลต่อ ความหมายและการดูแลรักษา คุ่มครอง ทารก	-ผ้า สีขาวบาง ห่อหุ้มตัวเด็กทารก การห่อตัว ให้เสมือนความอบอุ่น ในท้องมารดา -การนำผ้า และ อาภรณ์ มาสวม ใส่ให้เด็กผู้หญิง ในวันที่โกนผม -ใช้ผ้า สีพื้น สีเรียบ สะอาดและ สบายตา -ผ้า ความบริสุทธิ์ ความงาม ความ ปลอดภัย ผ้าสาหล, ผ้าอ้อม ผ้า Cutton, ผ้าดิบ สีขาว ความบริสุทธิ์ สันติภาพ ความสงบสุข ความดี ความเรียบ

วัฒนธรรมในชีวิต	ประเพณี การปฏิบัติตน	ผ้า อารมณ์ในวิถี ชีวิตประจำวัน
		ง่าย ความสะอาด ความเป็นระเบียบ สา ความอ่อนเยาว์ ความหลุดพ้น ความว่างเปล่า ความเบา ความ เท่าเทียม การเกิด การแต่งงาน ความตาย
การเข้าสู่สุนัต (เด็กผู้ชาย) ชื่อของพิธีกรรม มาโซะยาวิ (ภาษายาวิ)	พิธีชลิบอวัยวะเพศของเด็ก ชายในวัย 8 ขวบ-12 ปี - สุนัต ซึ่งมีความหมายเดียวกัน ยืมมาจากภาษาอาหรับ ชุนนะห แปลว่า แนวทางศาสนา หุต การ เข้าสู่สุนัต ซึ่งเป็นคำของวลี มาซุก ญาวิ (แปลว่า เข้าญาวิ) ในภาษา มลายู หมายถึง เข้า(ศาสนา) คน ญาวิ (มลายูมุสลิม) ด้วยการชลิบที่ ปลายอวัยวะเพศชายเป็นประเพณี ที่เด็กผู้ชายผู้ที่เข้ารับนับถือศาสนา อิสลามจะต้องทำสุนัตเร็วที่สุดเท่า ที่จะเร็วได้ ส่วนเด็กชายมุสลิมจะ ทำสุนัตเมื่อแรกเกิดได้ 3 วัน ประเพณี การปฏิบัติตน หรือ 5-6 วัน หรือก่อนที่จะบรรลุนิติภาวะ นิติภาวะ เพื่อความสะอาดของ ร่างกายเวลาที่จะประกอบพิธีทาง ศาสนา	-ผ้าโสร่ง สวมใส่ในการเข้าพิธีของ เด็กผู้ชาย -สวมซงเก๊ะ สวมใส่เสื้อผ้า ใส่ เครื่องประดับตกแต่งและสวมใส่ ซงเก๊ะ ผู้ชายจะมีหมวกทรงกลม หรือรีสวมใส่สำหรับเข้าร่วมศาสน กิจ หรือเข้าร่วมในพิธีสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนชีวิตประจำวัน

วัฒนธรรมในชีวิต	ประเพณี การปฏิบัติตน	ผ้า อาภรณ์ในวิถี ชีวิตประจำวัน
	การวิเคราะห์สรุป ผ้า มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และกิจกรรมทางความเชื่อ เหมาะกับทุกเพศทุกวัยและใช้ใน ชีวิตประจำวันในชุมชน ผ้าเป็น ของที่มีคุณค่า ที่บรรพบุรุษส่งต่อ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม ที่ส่งผลต่อการใช้งานร่วมกัน	- ผ้าลื้อปัส ผ้าสารพัดประโยชน์ที่ คนมลายูนิยมใช้ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจจาก ยุคบรรพบุรุษ ในความเป็นอัต ลักษณ์มลายู เป็นผ้าที่คนมลายู นิยมใช้โพกหัว พันหัว หรือใช้ งานอย่างอื่น เช่น มาโสะยาวิ คือการตัดหนังหุ้มปลายอวัยวะ สืบพันธุ์ชาย หรือสามารถใช้อุ้มเด็กเล็ก ใส่ผลไม้ และอื่น ๆ และมีความ เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และกิจกรรมทางความเชื่อ เหมาะ กับทุกเพศทุกวัยและใช้เป็นวิถี ชีวิตในชุมชนหรือในงานต่าง ๆ

วัฒนธรรมในชีวิต	ประเพณี การปฏิบัติตน	ผ้า อารมณ์ในวิถี ชีวิตประจำวัน
การแต่งงาน งานเลี้ยงฉลองแต่งงานเราเรียกว่า “วะลีมะฮฺ” วัฒนธรรมในชีวิต	นิกะห์ เป็นพิธีแต่งงานของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เริ่มต้นเมื่อชายหญิงตกลงใจกันและฝ่ายชายจะส่งผู้ใหญ่ไปสู่ขอเรียกว่า มาโซะมินตะ หรือหมั้น การสู่ขอนี้จะตกลงกันระหว่างผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย เกี่ยวกับเรื่องมะฮัร สิ้นสุดทองหมั้น และตกลงเรื่องกำหนดวันแต่งงาน (นิกะห์) การทำพิธีนิกะห์ในขั้นต้น กำหนดการแต่งงานไว้เพื่อเป็นเกียรติยกย่องแก่ผู้หญิงให้สิทธิแก่เธอที่จะตอบตกลงยินยอมเข้าพิธีนิกะห์เปิดเผยและมีการรับรู้จากพยานอย่างชอบธรรม องค์ประกอบของการนิกะฮ์ประกอบด้วย 1.เจ้าบ่าว เจ้าสาว 2.วะลีหรือผู้ปกครอง 3.พยานจำนวน 2 4.ผู้กล่าวคุฎบะฮ์ หรือ คำอบรม ประเพณี การปฏิบัติตน	-มะฮัร สิ้นสุด ในการประกอบพิธีนิกะห์ ตามหลักศาสนา อันเป็นทรัพย์สินที่วาญิบ ชายต้องมอบตอนทำสัญญาสมรสหรือได้ทำการตกลงก่อนที่จะทำสัญญาสมรส เป็นการแลกเปลี่ยนที่ชายได้สมรสกับนาง -ผ้าคลุมฮิญาบ สำหรับสวมใส่ในการประกอบพิธีและชุดแต่งงานของเจ้าสาว สีขาว งดงามและเรียบง่าย ปิดเอวรัดอย่างถูกต้อง ในการแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักปฏิบัติ

วัฒนธรรมในชีวิต	ประเพณี การปฏิบัติตน	ผ้า อาหารในวิถี ชีวิตประจำวัน
	5.มะฮัร 6.การกล่าวเสนอและตอบรับนิกะฮ์ การวิเคราะห์สรุป ผ้า เชื่อมโยงสายใยครอบครัว เครือญาติ ความผูกพันและประเพณี การแต่งงาน การเฉลิมฉลอง หรือการแสดงความยินดี ในการ ส่งมอบ แทนสัญลักษณ์ ความงาม ความรัก คุณค่าในการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ผ้า ในพิธีกรรมที่ส่งต่อ ถึงกันจากบรรพบุรุษของคนใน ชุมชน ในพื้นที่นั้น ซึ่งยังคงทำกัน เป็นส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนใต้	รูปทรงสัญลักษณ์ในพิธีกรรม บุหงา Bunga ภาษามลายูแปล ว่า ดอกไม้ การแสดงถึงความงาม จาก รูปทรงสัญลักษณ์ของ ใบพลู การนำรูปทรงของดอกไม้ใน ประเพณีหรือการเฉลิมฉลอง การแสดงความยินดี สิ่งดีงามใน ความเชื่อตามชนบประเพณีที่ส่ง ต่อจากบรรพบุรุษ เช่น ในงาน นิกะห์ หรือการแต่งงาน สัญลักษณ์ ของการอยู่ร่วมกัน บุหงาซีเร๊ะ (พานหมากพลู) บุหงาตือเลาะ (ดอกไม้ไข่) บุหงาปูตะ บุตะ แปลว่าดอกเตย (ขนมดอกเตย) (ดอกเตยปาหนัน ดอกมีสีขาว ผลมีลักษณะเป็น เหลี่ยมคล้ายคลึงกับขนมบุหงา บุตะ

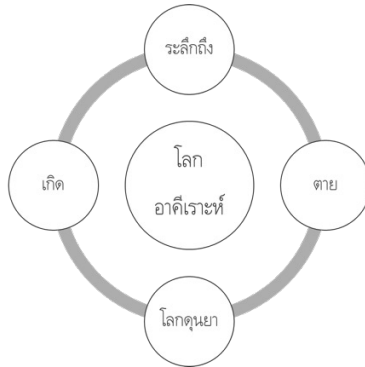
วัฒนธรรมในชีวิต	ประเพณี การปฏิบัติตน	ผ้า อารมณ์ในวิถี ชีวิตประจำวัน
การตาย ลาอิลาะฮ์อัลลอฮ์ การตายด้วยจิตใจที่ มั่นคงอยู่กับสัจธรรม อันสูงสุด	อายัล แท้จริงเราเป็นของอัลลอฮ์ และแท้จริงเราเป็นผู้กลับหาอัลลอฮ์ การตายคือการกลับไปสู่ความ เมตตาของพระผู้เป็นเจ้า สิ่งที่ต้องกระทำให้แก่มัยยิตก่อน นำไปฝัง 1.จัดแต่มัยยิตให้สะอาดเรียบร้อย 2.อาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด 3.การนำมัยยิตไปละหมาดญะนา ซะฮ์ที่มีสยิด ความตายอยู่ไม่ไกลจากตัว เราเลย หลังสิ้นใจ มุสลิมต้องจัด พิธีฝังศพภายใน 24 ชั่วโมง การวิเคราะห์สรุป ผ้าสีขาว คือ การที่สามารถ สัมผัสและเข้าถึง ดิน ที่สะอาด บริสุทธิ์ น้อมรับในความยำเกรง ต่อพระเจ้า ศาสนาอิสลาม ไม่มีโลกของความ ตาย มีเพียงการใช้ชีวิตกันอยู่ ในปัจจุบัน สิ่งที่เห็นที่เป็นในโลกนี้ เป็นเพียงของชั่วคราว ทุกอย่าง ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต	- ผ้าขาว คลุมร่างมัยยิต - ผ้าฝ้ายสีขาวสะอาด ที่พอก จำนวน 3 ผืน ขนาดยาว 12 เมตร การห่อศพ “กะฟีน” การห่อศพให้ มิดชิดศีรษะจรดปลายเท้า “สีขาว” เป็นหลักฐานที่ใช้ส่ง เสริมการกระผ่น เพราะในสี ขาวมันรวมไว้ทุกอย่าง ความ สวยงาม,สะอาด,บริสุทธิ์ หลังจากอาบน้ำแล้วจะกะฟีน ให้ผู้ตายด้วยสีขาว แล้วจึงนำไป ละหมาด “ท่านทั้งหลายจงห่อศพ คนตายของพวกท่านในผ้าสีขาว” ศาสนาอิสลามไม่มีพิธีการแต่ง กายด้วยชุดสีดำ หรือชุดใดชุด หนึ่งที่แสดงถึงการไว้ทุกข์ ด้วยสี ดำหรือสีอื่น ๆ

ขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์

ผ้า ในศาสนาอิสลาม ไม่มีโลกของความตาย มีเพียงการใช้ชีวิตกันอยู่ในปัจจุบัน สิ่งที่เห็นในโลกนี้เป็นเพียงของชั่วคราว ทุกอย่างที่ผ่านมาในชีวิตร หน้าที่ใช้ในวิถีชีวิตประจำวันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุดผลงาน ‘โลกดุนยา’ คือโลกที่เราใช้ชีวิตกันอยู่เนืองในปัจจุบัน สิ่งที่เห็นที่เป็นในโลกนี้เป็นเพียงของชั่วคราว ทุกอย่างที่ผ่านมาในชีวิตร คือบททดสอบความเชื่อและความยำเกรงในพระเจ้า เมื่อตายลงจะย้ายไปยังโลกที่สองคือ ‘อาลัมบรซัค’ ซึ่งเป็นโลกของชีวิตรในหลุมฝังศพ มนุษย์จะถูกส่งมายังอาลัมบรซัค โดยนำสิ่งใดจากดุนยาดิตัวมาไม่ได้เลย ยกเว้นความดีที่เคยทำไว้ และความดี 3 ประการที่จะมีผลต่อไปถึงชีวิตรในโลกหน้า อันได้แก่ การให้ทานที่เขายังมีคุณูปการอยู่ เช่น เคยบริจาคเงินสร้างสิ่งสาธารณะประโยชน์ และยังมีคนใช้ประโยชน์จากสิ่งนั้นอยู่หลังจากที่ผู้บริจาคได้ตาย ความรู้ที่เขาได้เผยแพร่ และลูกที่ดีคอยขอพรให้ ซึ่ง ดุนยา ที่ว่าเราสามารถเปลี่ยนมันให้เป็นเสบียงเพื่อการเดินทางไปสู่โลกหน้า แต่ทุกวันนี้เราไม่เพียงไม่ได้สนใจจุดยืนของอิสลามต่อดุนยาเท่านั้น แต่เรากลับรับเอาจุดยืนจากค่านิยมเข้ามา ทั้งที่ดุนยา ในทรรศนะคำสอนอิสลามถูกสร้างมาเพื่อเรา แต่เราถูกสร้างมาเพื่อโลกหน้า ในโลก อาคีเราะฮ์ คือโลกที่ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างปรากฏ ชีวิตมนุษย์ไม่ได้จบลงตรงความตาย แต่ความตายคือจุดเริ่มต้นของชีวิตรที่แท้จริง

ภาพ 11

โครงสร้างความสัมพันธ์การดำเนินชีวิต การเข้าใจและรับรู้บนพื้นฐานของความจริงแก่แท้ในแนวทางที่ถูกต้อง มนุษย์เป็นผู้ปฏิบัติถ่ายทอดและสืบทอดวัฒนธรรมอิสลามและนำมาใช้โดยวางอยู่บนหลักของความศรัทธา อิสลาม คือการดำเนินชีวิต

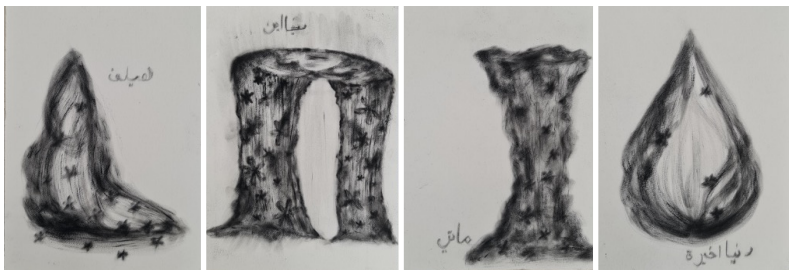
ภาพ 12

ภาพแบบร่างลายเส้น ช่วงที่ 1 ในชุดผลงานสร้างสรรค์ ชื่อผลงาน โลกดุนยา กำหนดพื้นผิวของการสร้างรูปทรง การกำหนดแบบร่างน้ำหนักขาว เทา ดำ จังหวะของกลุ่มดอกไม้

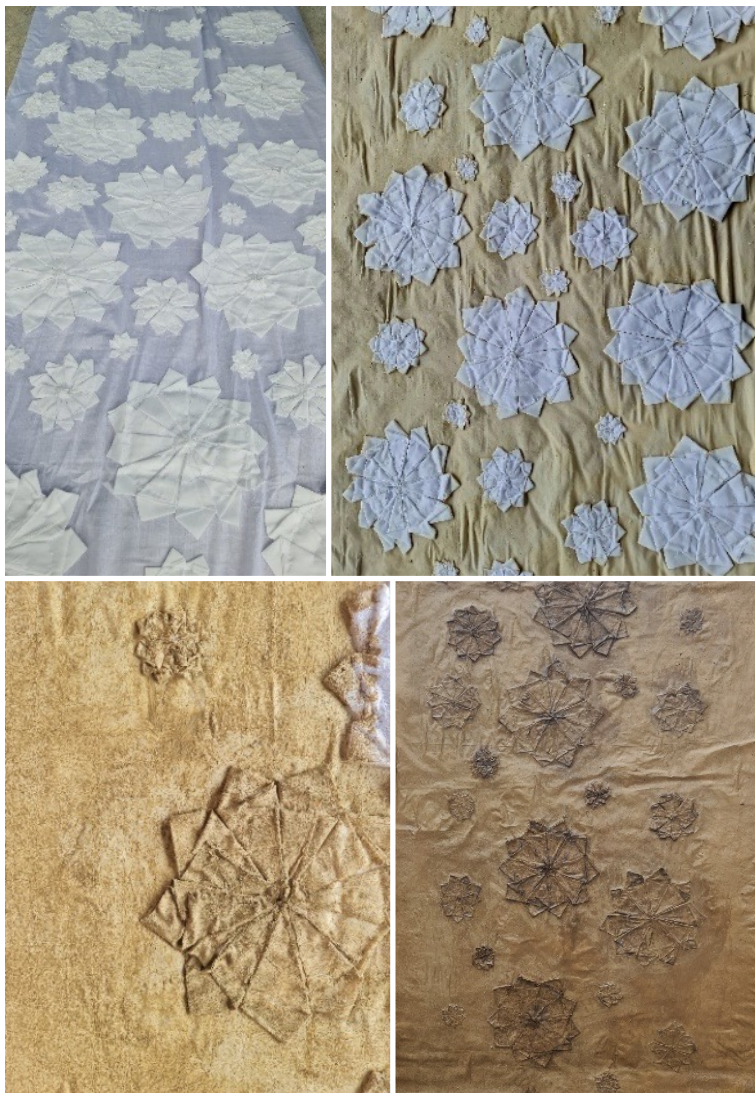
ภาพ 13

ภาพแบบร่างเกรยอน ในช่วงที่ 2 การวาดเส้นสร้างสรรค์การจัดวางจังหวะของกลุ่มรูปทรง พื้นผิว สร้างจังหวะแบบร่างน้ำหนักขาว เทา ดำ ในสัดส่วนของพื้นที่เพื่อประกอบการติดตั้ง

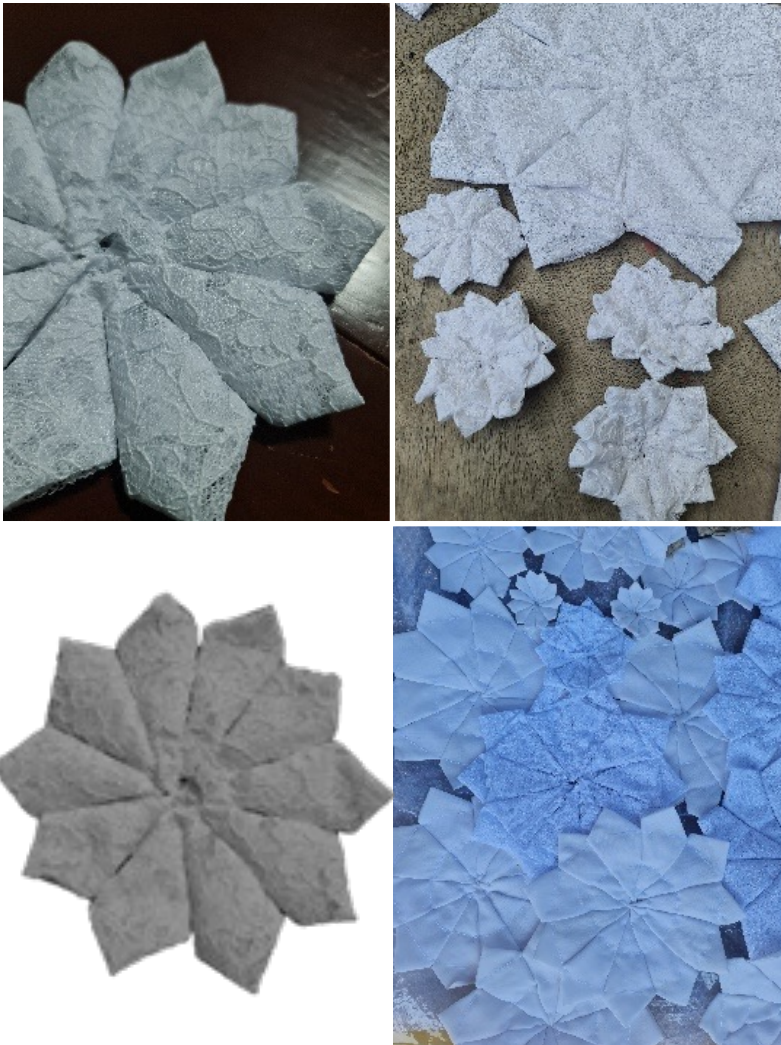
ภาพ 14

กระบวนการสร้างสรรค์ วัสดุและขั้นตอนของการต่อผ้าขาว วัตถุในการสร้างสรรค์ ผ้าขาว วัสดุหลักในชิ้นผลงาน โดยการนำผ้ากะพั้น สำหรับการใช้ในพิธีกรรมการทอดศพ ที่สำหรับใช้ในการคลุมร่างมัยยิต (ศพ) โดยผ้าฝ้ายสีขาวสะอาด ที่ฟอก จำนวน 3 ผืน ขนาดยาว 12 เมตร มาขึ้นผืนก่อนการประกอบโครงสร้าง ประกอบการนำผ้าและดินมาสร้างพื้นผิว จากวัสดุ ในสัดส่วนของการผสมน้ำดินชนิดต่างๆจากพื้นที่ในสัดส่วนของการทำขึ้นพื้น ด้วย ผ้า และ ดิน

ภาพ 15

ภาพกระบวนการสร้างสรรค์ วัสดุและขั้นตอนของการเย็บ ผูก และพับ ผ้าสีขาว (ผ้าอ้อมของเด็กแรกเกิด) ผ้าลูกไม้สีขาว (ผ้าคลุมยาว ในการประดับตกแต่งชุดในพิธีการแต่งงาน) โดยการนำผ้า ทั้งสองชนิดมา ประกอบสร้างสรรค์ในผลงานการเย็บผ้า ในลักษณะดอกไม้ หรือ บุงหา Bungu ภาษามลายูแปลว่า ดอกไม้ โดยการนำ สลึงญะ จากรูปทรงสัญลักษณ์ของ ใบพลู จากการพับ การจับกลับ ซึ่งเป็นการนำ ดอกไม้ในประเพณีหรือการเฉลิมฉลอง การแสดงความยินดี สิ่งดีงามในความเชื่อตามชนบประเพณีที่ส่งต่อ จากบรรพบุรุษ

ภาพ 16

ภาพกระบวนการสร้างสรรค์ วัสดุและขั้นตอนของการประกอบโครงสร้าง ในชั้นส่วนต่าง ๆ การนำผ้ามาประกอบและติดตั้งผลงาน โครงสร้างของเหล็กในการประกอบ ผ้ากับดิน และเย็บติดกันในแต่ละชิ้นส่วน ที่มีความหนัก โดยจัดทำโครงแบบแยก เพื่อขนย้ายสำหรับการเดินทางไปประกอบติดตั้งนิทรรศการ

ออกแบบพื้นที่และประสบการณ์การรับรู้ของผลงาน ผ่านการทำความเข้าใจ การใช้ Sense ของการมองเห็น (ชลุด นิมเสมอ, 2531). การได้กลิ่น การสัมผัส โดย ดอกไม้ (Bunga) ในชิ้นงาน ที่ประกอบและติดตั้งจากพื้นที่ในบริเวณส่วนของการจำลองและการติดตั้งจริงในพื้นที่ห้องนิทรรศการ โดยให้ผู้ชมสามารถเข้าไปยืนในพื้นที่การรับรู้ผ่านร่างกายในทิศทางการจัดวางของการยืนละหมาด ซึ่งตรงกับทิศ “กิบลัต” ของคนมุสลิม

ภาพ 17

การประกอบและติดตั้งงานในห้องนิทรรศการ ชื่อผลงาน โลกดุนยา ขนาด 200 x 90 CM.การประกอบและติดตั้งผลงานในพื้นที่มุม 45 องศา ในระยะการมองเห็นในมิติของการจัดวางจากภาพจำลองพื้นที่และชุดผลงานจริง ชื่อผลงาน โลกดุนยา ขนาด 200 x 90 CM ในห้องจัดแสดงผลงาน ที่สร้างความสัมพันธ์ในการรับรู้ประสบการณ์จากพื้นที่ร่วมกับผู้ชม

สรุปและอภิปรายผล

อิสลาม คือการดำเนินชีวิต การเข้าใจและรับรู้บนพื้นฐานของความจริง แก่นแท้ในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ผ้า ที่ใช้สัญลักษณ์เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต (อิทธิพล ตั้งโฉลก, 2520) ถ่ายทอดประเพณีทางวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคม จุดเริ่มต้นของ ผ้ากับวิถีวัฒนธรรมอิสลาม ผ้ากับวิถีชีวิตประจำวัน และผ้ากับประเพณี พิธีกรรม ในการวิเคราะห์ประเด็นที่นำมาเปรียบเทียบให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงกระบวนการที่เชื่อมโยงไปสู่ กรณศึกษาผ้าสีขาวกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมของมุสลิมที่ผูกพัน ผ้าสีขาวสัญลักษณ์ที่ถูกนำมาใช้ในพิธีกรรม การเกิด การแต่งงาน และตาย ภาพจำในผ้าผืนสีขาว สีของความสะอาด สีของความงามที่บริสุทธิ์ สีที่นำมาใช้ในประเพณี พิธีกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต การเสนอบทความวิชาการ การศึกษาเชิงสัญลักษณ์ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะ ผ้ากับความเชื่อ ความผูกพัน สัญลักษณ์ของผ้าขาวที่เชื่อมความสัมพันธ์การประสานร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว วิถีชีวิตประจำวันของมุสลิมตามหลักองค์ความรู้และความศรัทธาของการอยู่ร่วมกัน ในรูปแบบงานศิลปะสื่อผสมการจัดวางกับพื้นที่ การศึกษาที่มา และสัญลักษณ์ของผ้าสีขาว การประกอบร่างสร้างรูปทรง งานเย็บ ปัก ผูก พับ ผ้าสีขาวในวิถีชีวิตมุสลิม

จากความหมายของวัฒนธรรมที่ข้าพเจ้าได้สรุปประเด็นเนื้อหาของบทความ อิสลามเป็นวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีมนุษย์มีหน้าที่แต่เพียงเป็นผู้รับ ผู้ปฏิบัติ ผู้ถ่ายทอด และสืบทอดวัฒนธรรม เมื่ออิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ดังนั้นทุกพฤติกรรมของมุสลิมก็ต้องคืออิสลามหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มุสลิมจะต้องนำเอาอิสลามมาไว้ในตัวในหัวใจ อิสลามจะต้องไปด้วยกันกับมุสลิมทุกอย่างก้าวของชีวิต ในทุกเวลาและทุกสถานที่ ด้วยเหตุนี้มุสลิม

ทุกคนจึงมีหน้าที่ทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามให้แก่รุ่นต่อ ๆ ไป และมีหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมอิสลามให้คงอยู่ต่อไปโดยไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไปตามค่านิยมของคนในสังคม ตามกาลเวลา และสถานที่ และด้วยหน้าที่ของมุสลิม การอยู่ร่วมกันกับคนต่างศาสนา ให้เข้าใจและรับรู้ถึงความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมที่เราทุกคนต่างถือปฏิบัติ (Charlotte Bonham-carter and David, 2009)

ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อสรุปและแผนตารางการเปรียบเทียบการใช้ผ้า ส่ววัฒนธรรมในวิถีชีวิตประจำวันของมุสลิม การสะท้อนประเด็นในมุมมองที่มาและความเชื่อ ความผูกพัน อาภรณ์ที่มุสลิมทุกคนใช้ในวิถีชีวิตการดำเนินชีวิต (ในโลกดุนยา) ที่ได้ถูกวางรูปแบบไว้ในพฤติกรรม ตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่ต้นจนจบ ความสัมพันธ์ที่ส่งผลให้เกิดปัจจัยภายในของมุสลิม การตระหนักรู้ที่ถูกต้อง และส่งผลภายนอกต่อคนต่างศาสนิกที่นับถือศาสนาต่างกัน แต่สามารถรับรู้และเข้าใจหลักการพื้นฐานจากเนื้อหาที่ผู้เขียนได้เรียบเรียง ในรายละเอียดการอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบภาพ “เวลา เมื่อเราตื่น เวลา เมื่อเราตาย” เป็นเส้นทางในช่วงเวลาของ การระลึกถึง (สิ่งที่เป็นปัจจุบัน) ที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ ในขั้นต่อไปของการพัฒนาผลงานการออกแบบและการสร้างโลกดุนยา การอยู่กับปัจจุบันและพร้อมที่จะใช้ชีวิตอย่างมีสติ ในแง่ของงานศิลปะ ทุกสิ่งที่ปราศจากรูป เพื่อให้ผู้ชมได้ตีความใหม่ ในคติความเชื่อและโลกปัจจุบันขณะของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- การุณ ภู่มาลี.(2511). *สรรพวิชาในพระมหาคัมภีร์กุรอ่าน*.คณะยุวมุสลิมมัสดุดีต้นสน
ชลุต นิยมเสมอ. (2531). *องค์ประกอบของศิลปะ*. ไทยวัฒนาพานิช
- ณัฐฉิณี กาญจนภรณ์และชนิดา ลำทวีไพศาล. (2564). *พิธีกรรมในบทบาทของพื้นที่ทาง
สังคม*. สร้างสรรค์บรรณกิจ.
- ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์. (2512). *ความหมายของอัล-กุรอ่าน*.จุฬาร
นิพนธ์ จุฬามาศ. (2517). *ธรรมประทีป*. ไทยการพิมพ์
- มุฮัมมัด อะลี กุฎบ. (2561). *เธอผู้อยู่เคียงข้างท่านเราะสูล*. นิตติการพิมพ์
- ฟาริดา สุลไรมาน. (2558). *ผู้หญิงสองวัฒนธรรม บนเส้นทางชีวิตการเมือง*.มูลนิธิอัลฟาฮูดดี.
(พิมพ์ครั้งที่1).สำนักพิมพ์ 14 พับลิเคชั่น
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2535). *วัฒนธรรมอิสลาม*.กองทุนสง่า รุจิระอัมพร.สำนักพิมพ์ทางนำ
สุรพล ทวีศักดิ์. (2562). *มนุษย์กับเสรีภาพ มุมมองทางปรัชญา*. (พิมพ์ครั้งที่1).
สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์
- อิทธิพล ตั้งโฉลก. (2520). *แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง*. อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนท์พับลิชชิง
- Charlotte Bonham-carter and David. (2009). *Contemporary Art the essential
Guide to 200 Groundbreacking*.Artisr. first published. Goodman